

24. 1. 2017

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nález ÚS: Zastavení exekuce z jiných důvodů dle § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ, např. pro zjevnou nespravedlnost

„Jiným důvodem“ zastavení výkonu rozhodnutí podle ust. § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu je i případ, kdy tímto výkonem dochází k popření základních principů právního státu a ke zcela zjevné nespravedlnosti. Ústavní soud proto svým nálezem sp. zn. II 2230/16, ze dne 1. 1. 2016, zastavil (zrušením rozhodnutí obecných soudů) exekuci vůči povinnému, který je těžce zdravotně postižený a jako držitel průkazu ZTP/P má nárok na bezplatnou dopravu - přesto proti němu byla vedena exekuce pro nezaplacení jízdného, ačkoliv mu takový dluh mu vůbec nemohl vzniknout.

Ústavní soud již dříve judikoval, že obecné soudy musí při své činnosti postupovat tak, aby interpretační a aplikační právní problémy řešily s maximální mírou racionality [třeba usnesení Ústavního soudu ze dne 3. 4. 2007 sp. zn. Pl. ÚS 92/06. Jednoduše vyjádřeno, spravedlnost musí být přítomna v každém procesu, ve kterém se interpretuje a aplikuje právo. Takové požadavky na práci soudců a jejich rozhodování však v předmětném případě zjevně nebyly dodrženy. Oba obecné soudy, soud prvního stupně a soud odvolací, proti jejichž rozhodnutí zamítajícím návrh za zastavení exekuce, totiž neprovedly ústavně konformní výklad ust. § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. (**„Výkon rozhodnutí bude zastaven, jestliže výkon rozhodnutí je nepřijatelný, protože je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat.“**) a v tomto směru nezohlednily ani relevantní judikaturu Nejvyššího soudu vážící se k „jinému důvodu“ podle citovaného zákonného ustanovení. Nejvyšší soud totiž výslovně připouští nevykonatelnost rozhodnutí též proto, že by výkon rozhodnutí znamenal popření základních principů právního státu. S tímto chvályhodným způsobem výkladu započal již usnesením ze dne 18. 2. 2010, sp. zn. 20 Cdo 2131/2008, na něž navázal např. usnesením ze dne 19. 2. 2013, sp. zn. 20 Cdo 1394/2012. Ust. § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. tak, že se použije pro odstranění zjevné nespravedlnosti i tehdy, kdy by výkon rozhodnutí byl v rozporu s principy právního státu. Podle přesvědčení Ústavního soudu taková situace nastala právě v předmětném případě slepého invalidy.

Skutkový základ sporného případu: Může jet osoba oprávněná k bezplatné přepravě na černo?

Stěžovatel je osobou těžce zdravotně postiženou [pobírá invalidní důchod třetího stupně pro dětskou mozkovou obrnu ve spojení s praktickou slepotou, a je proto držitelem průkazu ZTP/P] s nárokem na bezplatnou dopravu, což nebylo nijak v řízení před soudy zpochybněno. Nastala tak zcela absurdní situace, kdy bylo proti stěžovateli vedeno exekuční řízení, ačkoliv si soudy byly a být musely plně vědomy toho, že stěžovatel žádnou svoji právní povinnost nejen neporušil, nýbrž ani porušit nemohl. V řízení před nimi ostatně nebylo ani tvrzeno (a tím méně prokázáno), že by stěžovatel např. průkaz ZTP/P ztratil, anebo že by se jím i přes výzvu revizora neprokázal.

Stěžovatel argumentoval, že exekuce je vedena pro dluh, který neexistuje, nevznikl a ani nikdy vzniknout nemohl. Stěžovatel je totiž již od roku 1994 držitelem průkazu ZTP/P. Jako držitel tohoto průkazu měl podle ust. § 31 a příloh číslo 2 a 3 vyhlášky Ministerstva práce a sociálních věcí č. [182/1991](#) Sb. mimo jiné nárok na bezplatnou dopravu spoji místní veřejné hromadné dopravy; od 1.

1. 2012 je nárok na bezplatnou dopravu obsažen v ust. § 36 zákona č. [329/2011](#) Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů. Na tuto zákonnou úpravu navazuje také Tarif Pražské integrované dopravy vydaný Regionálním organizátorem Pražské integrované dopravy, jenž držitelům průkazů ZTP/P rovněž přiznává nárok na bezplatnou přepravu v provozu Pražské integrované dopravy. Držitelem průkazu ZTP/P (který byl stěžovateli v pravidelných intervalech obměňován) je přítom stěžovatel nepřetržitě od roku 1994, kdy mu byl přiznán invalidní důchod. Z uvedených důvodů tedy nemohl jezdit bez platného jízdního dokladu v pražské městské hromadné dopravě, neboť takový jízdní doklad nikdy ani nepotřeboval. Oprávněnému (Dopravní podnik hlavního města Prahy, a. s.) tak nemohlo vůči stěžovateli nikdy vzniknout právo na jízdné a ani na pokutu.

Soudy nesprávnou aplikací ust. § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. porušily základní právo stěžovatele na spravedlivý proces, neboť v dané věci dostatečně nezohlednily specifické a velmi jednoznačné okolnosti případu a smysl a účel citovaného zákonného ustanovení. Z povahy postižení stěžovatele, jakož i z dokumentů, jež měly exekuční soudy k dispozici, totiž měly exekuční řízení zastavit pro existenci opakovaně zmiňovaného „jiného důvodu“. **Užití ust. § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. není podmíněno ani vyčerpáním řádných opravných prostředků v předcházejícím nalézacím řízení.** (V daném případě stěžovatel nemohl uplatnit své námitky proti oprávněnosti vymáhané pohledávky v nalézacím řízení, protože o průběhu nalézacího řízení nebyl nijak informován. Veškerá doručení písemností proběhla fikcí a následně mu byl ustanoven opatrovníkem justiční čekatel, který však byl ve věci nečinný, řízení se aktivně neúčastnil a práva ani oprávněné zájmy stěžovatele nehájil.)

Precedenční význam nálezu ÚS

Argument soudu o bagatelnosti vymáhané částky Ústavní soud také odmítl, a to jednak s ohledem na konkrétní majetkové poměry invalidního stěžovatele a především na zobecňující potenciál, který tento případ může mít, s ohledem na množství možných podobných případů v budoucnu.

Terezie Nývltová Vojáčková

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu](#)

a Ústavního soudu

- Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí